

1800-luvun postimerkkien kuva-aiheita, I osa

Maailman ensimmäinen postimerkki julkaistiin Englannissa toukokuussa 1840, kuten hyvin tiedetään. The Penny Black esitti nuorta kuningatar Viktoriata, joka katsoo vasemmalle. Man-saaren 150 vuotta myöhemmin julkaistussa pienoisarkissa nähdään W. Wyonin muovailema mitali, josta merkkikuva kehiteltiin.

Maailman ensimmäisen merkin suunnitteluvaiheet.

Muotokuvat

Muotokuva katsottiin niin käyttökelpoiseksi, että kaikissa Englannin 1800-luvun merkeissä on vasemmalle katsovan nuoren kuningattaren kuva. Kansainvälistä Postiunionia vuonna 1874 perustettaessa jäsenmaat veloitettiin painattamaan merkkeihinsä maan nimi. Se ei kuitenkaan koskenut Englantia. Perusteluina olivat maan asema merkkien ensimmäisenä julkaisijana ja se, että kuningattaren kuva katsottiin niin yleisesti tunnetuksi.

Englannin merkkejä 1867-1887.

Siirtomaat ja dominiot seurasivat laajalti emämaan esimerkkiä, mutta ei yhtä kategorisesti. Muutamissa merkeissä on pohjana maalaus. Kanada julkaisi sarjan, jossa kuningattaren kasvot kuvataan suoraan oikealta. Ainakin Intian, Kanadan ja joidenkin Australian valtioiden merkkeihin tuodaan 1800-luvulla myös vanha, leskeksi jäänyt kuningatar.

Siirtomaiden ja dominioiden merkkejä.

Brittien imperiumi ei ollut ainoa muotokuvia käyttänyt valtio. Hallitsijoiden muotokuvat olivat yleisiä esimerkiksi Espanjassa ja Portugalissa siirtomaineen, Belgiassa, Hollannissa sekä Italiassa. Useat Etelä-Amerikan valtiot ja USA sekä Meksiko kunnioittivat valtiomiehensä samalla tavoin. Oliko näiden rantavaltioiden kulttuurissa paljon yhteistä, vai seurattiinko vain Englannin alullepanemaa muotia?

Euroopan valtioiden hallitsijoita.

Euroopan valtioiden hallitsijoita.

Jos yllä mainitut olivat merivaltoja, samaa ei voi sanoa esimerkiksi Serbiasta ja Romaniasta. Itävallassa keisari Franz Joseph esiintyi lähes kaikissa postimerkeissä, mutta Saksan keisarikunnassa tapa oli tuntematon.

Valtion symbolit

Suomen leijona ja eri maiden kotkamerkkejä.

Saksan keisarikunnan symboliksi otettiin vaakuna. Vaakunat olivat yksinomaisia aiheita mm. Venäjän, Suomen ja Bosnia-Herzegovinan merkeissä. Paljon valtiollisia symboleja, kuten lippuja, sinettejä ja vaakunoita nähdään myös Etelä-Amerikassa. Japanin merkkien tunnus on krysanteemi. Useat symbolit ovat kuitenkin ongelmallisia. Onko Länsi-Australian joutsen luonnonlintu vai Swan River Colonyn symboli? Leijonalla on Paraguayn merkissä keihäs ja sen kärjessä fryygialaismyssy, vanha vapauden tunnus. Oranjen puu on varmasti buurivaltion vaakuna.

Valtioiden symboleja Euroopan ulkopuolelta.

Näitä merkkejä tarkastellessa tulee mieleen ajatus, että Saksassa, Japanissa ja Venäjällä sekä toisaalta Suomessa ja monessa muussa pikkuvaltiossa valtio sinänsä on nähty keskeisenä tekijänä kaiken muun yläpuolella.

Numerot

Zürichin kantoni julkaisi omat merkinsä maaliskuussa 1843. Saman vuoden elokuussa ilmestyivät Brasiliassa koko valtiossa käyvät ns. häränsilmät. Myös "vuohensilmät" ja "kissansilmät" olivat äärimmäisen tarkoituksenmukaisia, koska niissä oli vain postiarvo numeroina. Saksan valtiot julkaisivat vuodesta 1849 lukuisia merkkejä, joissa postiarvo oli tärkein osa merkkikuva. Erikoisen sitkeästi keskittyi merkkeihin Württemberg. Kun lunastusmerkit yleistyivät, suunniteltiin ne usein vain postiarvon sisältäviksi.

Tarkoituksenmukaisia numeromerkkejä.

Tämän aiheen kohdalla voi kysyä, olisivatko sveitsiläiset, hollantilaiset, ruotsalaiset ja brassit rationaalisempia kuin muut kansat?

Matti Kastemaa

ANTIKVARIAATTI

Lehdet, kirjat,
äänilevyt ym.

KERÄILY-AITTA

Kyyninkatu 20
Nokia
puh. (03) 341 4321

Postimyyntiosoite
PL 7
37101 Nokia

Liike avoinna:
arkisin 11-17, lauantaisin 10-14